

De visie van Harry Seidler en hoe ERCO helpt om deze te beschermen

Tijdloze architectuur en verlichting werken samen om architectuurvisies levend te houden. Kwalitatief verlichtingsdesign met wallwashing doorstaat de tand des tijds. Zelfs decennia na hun oorspronkelijke bouw blijven de ontwerpen van Seidler 'krachtig'. Dit toont een opmerkelijke voorkennis, aangezien de gebruikte verlichtingshulpmiddelen gemoderniseerd zijn om te voldoen aan de hedendaagse uitdagingen op het vlak van duurzaamheid en energie-efficiëntie.

De claim van Australië over Harry Seidler als architectuuroicoon is geraffineerd: geboren in Oostenrijk, opgeleid in Canada en beïnvloed in de Verenigde Staten worden zijn inventieve modernistische meesterwerken overal ter wereld aangetroffen. Toch bevinden het bureau dat nog steeds zijn naam draagt en vele van zijn meest iconische gebouwen zich in Australië.

In zijn twintiger jaren arriveerde Seidler in Australië. Met zijn persoonlijke ontwerpstyl koesterde hij de helderheid en het rationalisme, die toentertijd zeer geschikt waren. Al snel verwierf hij een reeks opdrachten voor particuliere woningen die zich onder andere kenmerken door het gebruik van licht. Seidler dwaalde af van de gebruikelijke, destijds populaire, oesterachtige plafonniëre en bracht licht in zijn ontwerpen

uit verborgen bronnen; verzonken in de architectuur, verdekt opgesteld achter meubilair, of omlaag breedstralend langs gordijnen. Conceptueel is dit in lijn met de filosofie van ERCO "Licht, geen armaturen".

"'s Nachts verandert een gebouw vaak van persoonlijkheid – en die wil ik graag manipuleren om dramatiek te creëren, de wanden te laten gloeien met de kleur van hun materiaal, licht uit vrijwel onzichtbare bronnen te ontvangen en om de structuur te benadrukken door verlichte oppervlakken te laten contrasteren met niet-verlichte oppervlakken."

Harry Seidler

Seidler was een volgeling van de verlichtingsfilosofie van Richard Kelly. Ze ontmoetten elkaar toen Seidlers projecten

commercieel succesvoller werden. Zo begon een langdurig partnerschap in verlichting – met onder meer zijn 119 projecten tellende curriculum vitae en kantoorwolkenkrabbers in vier van de belangrijkste steden van de Australische staten. Kelly was de drijvende kracht achter het Seagram-gebouw in New York, de 'toren van licht', die werd ontworpen door Mies van der Rohe die daarbij de gloei-wallwashers van Edison Price toepaste. Deze inspiratie is terug te vinden in vele vroege torenprojecten van Seidler. Vanaf het midden van de jaren 80 en verder bleef hij werken aan projecten met de Price-protégé, verlichtingsdesigner Claude Engle. Engle zou hebben verteld dat hij van Price leerde om te beginnen met wat er voor architectonische vormgeving nodig is en armaturen te ontwikkelen om dat te bereiken.

Nadat hij van Seidler vanaf de basis alle fijne kneepjes leerde, wordt zijn naar hem genoemde bureau nu geleid door de architecten Penelope Seidler en Greg Holman die vele van Seidlers uitgangspunten blijven omarmen, met inbegrip van het belang en de toepassing van licht. In 1980/81 werd Holman in het Hongkong Club-project zelf bij ERCO geïntroduceerd, waar Engle de specificaties maakte voor de armaturen van het merk.

In 1997 publiceerde de New York Times in de necrologie voor Edison Price:

"Wandel door de hal van bijna elk modern stijlvol kantoorgebouw of bezoek een museum of kunstgalerie en als u de bron van het licht niet kunt vinden, kunt u er zeker van zijn dat Edison Price of één van zijn volgelingen daar aan het werk zijn geweest."

Een van de redenen waarom Seidlers ontwerpen nog steeds zo belangrijk zijn – en veel ervan hebben nu goede Australische energielabels – is dat hij een vroege voorstander was van duurzame ontwerpprincipes. Hij maakte gebruik van brise-soleil om vensters tegen direct zonlicht te beschermen en bouwde op hoeken om rechtstreekse verblinding te voorkomen. Hij nam beschutte voetgangersgebieden op, die ongeacht het weer konden worden gebruikt. En het meest belangrijke: hij was de mening toegedaan dat lichtkwaliteit en de juiste plaatsing van de armatuur belangrijker waren dan lichtkwantiteit. Dit blijft tot op de dag van vandaag een hoeksteen van ERCO's filosofie en is een cruciaal aspect van nieuwe verlichtingsprojecten of renovaties. ERCO biedt ondersteuning bij het ombouwen van bestaande verlichting naar LED en met op maat gemaakte verlichtingsoplossingen die voldoen aan individuele eisen.

Hier bezoeken we drie toonaangevende projecten die de duurzaamheid van uitstekend verlichtingsdesign, voordelen van led-relighting en wallwashing voor hoge plafonds illustreren.

1

2

3

Magisch licht uit een onzichtbare bron MLC Centre (nu 25 Martin Place) & Theatre Royal, Sydney (Bouw: 1972-1978)

Projectgegevens

Project:	MLC Centre (aujourd'hui 25 Martin Place) & et Théâtre Royal de Sydney
Bouw:	1972-1978
Opdrachtgever:	Civil & Civic
Lichtontwerp:	Harry Seidler
Artwork:	Robert Owen (1+3) Charles O. Perry (2)
Fotografie:	Jackie Chan

Toentertijd bekend als de hoogste betonconstructie ter wereld ging Seidler op weg om een bestaand populair theater te integreren in een iconische bedrijfswolkenkrabber in Sydney en voegde hij winkels evenals een L-vormige constructie toe, die bovenop twee verdiepingen met openbare ruimte zijn gebouwd.

Wallwashing van een centrale kern bleef het uitgangspunt: gereflecteerd licht was de enige bron, aangepast aan de aard van de wand en dekvloeren, de hoogte van het plafond en de diepte van de foyer. Ondanks de terughoudendheid van ontwikkelaar Civil & Civic stond Seidler erop om grootschalige kunstwerken als deel van zijn MLC-foyer op te nemen, die zijn concept van het gebruik van licht completeerden – stevig geplaatst op de verticale kunstwerken – om de bezoeker naar binnen te loodsen.

In 2013 was de MLC-lobby de eerste die werd geüpgraded met ERCO ledarmaturen, aanvankelijk met armaturen van 30-32W die, naar de mening van Holman, worstelden om de krachtige gloed van de voormalige technologie te leveren. Vastgoedeigenaar GPT die onder druk stond om aan de milieunormen te voldoen, eiste echter dat er werd overgestapt en alle partijen leerden veel over het benutten van het potentieel van leds.

"... begin met welke verlichting de architectonische vormgeving nodig heeft, ontwerp dan de uitbreidingsarmaturen die de doelen bereiken."

Claude Engle

Vervanging door led: een upgrade in duurzaamheid

Grosvenor Place, Sydney (Bouw: 1982-1987)

Projectgegevens

Project:	Grosvenor Place, Sydney
Costruzione:	1982-1987
Lichtontwerp:	Harry Seidler
Fotografie:	Ian Barnes

Vasthoudend aan zijn beslissing om geometrische principes toe te passen om het gebruik van ruimte en uitzichten te optimaliseren, vroeg het oorspronkelijke verlichtingsdesign van het originele Grosvenor Place om een ring van downlights aan de buitenrand om de hoofd-wallwashing te vervolmaken. Omdat het een brede foyer is, was er meer licht nodig om de ruimte helder en stralend te maken.

Originele gloei-armaturen leverden in de foyerdiseins van Seidler enkele praktische uitdagingen op. Ze verslonden energie en hadden vaak een levensduur van minder dan 12 maanden (waardoor de opname van een kruipruimte voor de architect in elke plafondholte noodzakelijk was!). Inconsistente uitval en verkeerd handmatig gebruik door zuinige gebouwenbeheerders die aan de dimmers draaiden, vormden uitdagingen voor zijn doel om een gelijkmatige washing op het verticale vlak te leveren.

Holman herinnert zich dat hij worstelde met de overstap naar LED, omdat de eerste vervangende lampen problemen hadden: De goede kleurtemperatuur werd tenietgedaan door een slechte kleurweergave. Vandaag de dag zijn de ERCO armaturen met hun hoogwaardige LED modules en toonaangevende lichttechnologie een geluk voor gebouwenbeheerders en iedereen die het design van Seidler waardeert.

Licht voor 10 meter hoge muren en buitenkunst

Shell House (nu 1 Spring Street), Melbourne
(Bouw: 1989)

Projectgegevens

Project:	Shell House (nu 1 Spring Street), Melbourne
Costruzione:	1989
Lichtontwerp:	Harry Seidler
Fotografie:	Jackie Chan

Oorspronkelijk bekend als het Shell House en gebouwd om het Australische hoofdkantoor van de Nederlandse brandstofreus te huisvesten, bevindt Spring Street 1 zich op een prominente hoeklocatie op de zuidoostelijke punt van het centrale zakendistrict in Melbourne. Net als Grosvenor Place bood de locatie het potentieel voor een schitterend uitzicht voor de huurders en Seidlers dubbele bocht met in een centrale kern liften en mechanische systemen maakte vele aspecten zeer de moeite waard. Met de opname van een gedeelde openbare ruimte zijn de onderste vier verdiepingen toegankelijk en worden deze verlicht door zijn centrale kern. Om de lift-lobby-verlichting te vereenvoudigen leidden de ideeën van Claude Engle naar de ontwikkeling van de dubbele wallwasher – de verblindingsvrije, enkele armatuuroptie om gelijkmatig, gereflecteerd licht te gebruiken in een begrensde ruimte.

Tegenwoordig hangt er aan het 10 meter hoge plafond een prachtige porseleinen wandschildering van kunstenaar Arthur Boyd. Verzonken downlights van ERCO omringen de betonnen plafondspaken, terwijl de wallwashers de muurschildering en de natuurlijke materialen van de kern benadrukken. Een schelpvormige sculptuur van beeldhouwer Charles O. Perry siert het voorplein vanaf het begin. Zilveren ERCO Tesis vloerbouwarmaturen vormen de perfecte tegenhanger voor de warme gouden kleur van het kunstwerk.

“Architecten hebben het idee voor een design en lichtplanners praten onophoudelijk over het bereiken van zoveel lux op de wand en zoveel lux op de vloer, maar op welk moment vragen ze eigenlijk ‘ja, maar hoe moeten ze eruit zien?’”.
Greg Holman

Over ERCO

ERCO is een internationale specialist voor hoogwaardige en digitale architectuurverlichting. Het in 1934 opgerichte familiebedrijf is wereldwijd actief in 55 landen met eigen verkooporganisaties en partners.

Voor ERCO is licht de 4e dimensie in de architectuur – en vormt daardoor een integraal onderdeel van duurzaam bouwen. Licht is de bijdrage om de maatschappij en architectuur te verbeteren en in dezelfde mate het milieu te behouden. ERCO Greenology® – de ondernemingsstrategie voor duurzame verlichting – verenigt ecologische verantwoordelijkheid met technologische competentie.

In de Lichtfabriek in Lüdenscheid ontwikkelt, ontwerpt en produceert ERCO armaturen met de zwaartepunten lichttechnische optische systemen, elektronica en duurzaam design. De lichtwerktuigen ontstaan in nauw contact met architecten, licht- alsmede elektropanners. Deze worden primair in de volgende

toepassingsgebieden ingezet: Work en Culture, Community en Public/Outdoor, Contemplation, Living, Shop en Hospitality. De lichtexperts van ERCO ondersteunen ontwerpers wereldwijd om hun projecten met zeer precieze, efficiënte en duurzame lichtoplossingen te realiseren.

Als u meer informatie over ERCO of beeldmateriaal wenst, bezoek ons dan op www.erco.com/press. Wij leveren u voor uw berichtgeving ook graag materiaal over projecten wereldwijd.

Verzoek om bewijsexemplaren en links.

Voor meer informatie of beeldmateriaal verzoeken wij u contact op te nemen met:

ERCO GmbH

Katrin Klein
Content Manager / PR
Brockhauser Weg 80-82
58507 Lüdenscheid
Duitsland
Tel.: +49 2351 551 345
k.klein@erco.com
www.erco.com

mai public relations GmbH

Arno Heitland
Senior PR Consultant
Leuschnerdamm 13
10999 Berlijn
Duitsland
Tel.: +49 30 66 40 40 553
erco@maipr.com
www.maipr.com